

Sexhundredetallet 7: Buskens Comeback

Okay, så det her, det er lyden af mig, der fjerner de halvanden centimeter lange, mørke hår, som jeg har groet på mine ben over de sidste par måneder.

Altså, vi er blevet proppet hele livet med... Jeg har aldrig nogensinde set en kvinde med hår på benene. Det havde jeg ikke, så dengang jeg selv fik det, så skulle det jo væk, det var klamt og ulækkert. Så det var ikke noget... Det var ikke engang fordi jeg tog et valg. Det var bare sådan: Nu skal jeg have en skraber og så går vi i gang. Det er jo sådan noget helt automatisk, og det er der også mange, der har skrevet til mig, at de har nærmest ikke engang tænkt over det. Det er bare noget man gør.

Og jeg må bare konstatere, at det ubehag, jeg har følt over at have dem og den kæmpe glæde, jeg nu føler ved at få lov til at fjerne dem endeligt, det viser ret godt, synes jeg, hvor kæmpestor en magt den her dumme skraber stadig har over mig.

Unge kvinder deler billeder af deres kropsbehåring på sociale medier.

Men hvorfor forsvandt håret overhovedet i første omgang? Du lytter til Sexhundredetallet.

Lige siden jeg lærte hvad det vil sige at være et seksuelt væsen, har en lille stemme fulgt mig. Den er her stadig. Også lige nu.

Jeg kalder den skammen.

Du er billig. Tag mere tøj på. Du ligner en luder.

Jeg har altid været god til at ignorere den, tale hen over den.

Men nu vil jeg prøve at forstå den. Gennem ti afsnit undersøger jeg min generations forhold til sex og skam. Og sammen med kulturhistoriker Mette Byriel-Thygesen dykke ned i seksualitetens kulturhistorie for at forstå, hvad der har formet os. Det her er historien om dit og mit begær.

Afsnit 7: Buskens comeback.

Jeg mødes med Mette på Nationalmuseet i København.

Jeg hedder Mette Byriel-Thygesen, og er museumsinspektør på Nationalmuseet, og jeg har specialiseret mig i historiske perspektiver på køn, krop og seksualitet.

Vi sidder med en lille kasse her, som jeg virkelig har glædet mig til at se indholdet af. Det er en pakke med over 3.000 år gammelt kønsbehåring.

Og hvem er det, det tilhører?

Jamen, det tilhører jo en af danmarkshistoriens ret kendte kvinder. Det er simpelthen Egtvedpigens kønsbehåring, som vi simpelthen har i Nationalmuseets samling.

Og Egtvedpigens, bare lige en kort opridsning af hvem hun er.

Egtvedpigens er jo en kvinde eller en pige, der levede i bronzealderen. Man ved, hun blev mellem 16 og 18 år gammel og nede i en egetræskiste her på museet, der har vi jo, kan man sige, det, der er tilbage af hende, og det er jo primært hendes hår på hovedet og så også hendes tøj.

Og den her pakke, den har vi jo fået sendt til Nationalmuseet. Den er ikke en del af udstillingen om Egtvedpigens.

Jeg kan ikke lade være med at tænke på: Hvorfor ikke?

Man kan sige, at rent udstillingsmæssigt, så ville kønsbehåringen ligge under snoreskørtet. Så hvis man prøver at give en illusion af, hvordan det har set ud, da man åbnede den her kiste, så har du ikke som beskuer kunne se dette hår.

Okay, så der ligger ikke nogen dybere forklaring i, at vi gemmer det her væk, fordi det er for meget at vise frem?

Man kan sige, at da Egtvedpigen bliver fundet, og man begynder på udstillingen, så tror jeg da, at der har været nogle etiske overvejelser omkring, at det måske har været for meget. Altså man kan også sige, skulle Egtvedpigens kønsbehåring udstilles i en lille boks ved siden af og tages ud af kontekst? Det ville måske også være lidt mærkeligt.

Så jeg tror også, der har ligget noget etik omkring at sige, at det måske også har været noget, som hun jo i princippet ikke har lov til at bestemme: Skal det her vises frem?

Skal vi ikke åbne den?

Jo, jeg synes vi skal prøve at se, hvordan det ser ud.

Du tager lige nogle handsker på.

Jeg har kun hørt om det her. Jeg har hørt om det i mange år. Så for mig har det været en ting, jeg virkelig glæder mig til at se, jeg har kun set fotos, men jeg har aldrig set det i levende live.

Så du har ikke åbnet den endnu?

Jeg har ikke åbnet den endnu. Er du klar?

Og så er den fint pakket ind i silkepapir her. Hvad står der her?

Der står, at hun er fundet i Egtved. Sognet Egtved. Hvor er det sjovt.

Så her ser vi jo sådan noget mørkt, lidt rødligt skær, kruset kønsbehåring. Jeg er faktisk ret forbavset over hvor intakt, det egentlig er.

Det er over 3.000 år gammelt.

Så man kan måske godt sige, at Egtvedpigen har haft full bush.

Jeg tænker ikke, at man i oldtiden som sådan har holdt kønsbehåring nede ud fra det, vi ser her.

Det vi skal tale om i det her afsnit, Mette, udover Egtvedpigens kønsbehåring, Det er jo det faktum, at særligt kvindekroppens behåring næsten er forsvundet i den vestlige verden i løbet af de sidste 100 år. Men også: Hvordan er det at lade håret gro gået hen og blevet en politisk ting? Det er jo især hos kvinder, at behåring har haft en betydning de seneste 100 år. Hvorfor det?

Man kan sige, at kvindekroppen har jo altid været genstand for opmærksomhed. Og der har såmænd også været nogle andre forventninger til, hvordan er det, at kvindekroppen skulle tage sig ud? Altså, vi har talt om det før også. Der her med den soignerede, velplejede kvindekrop.

Det har også været forventet, at kvinder som yndige væsen har gjort noget ud af sig selv og ligesom også på den måde var genstand for mandens begær. Men derudover er det jo også et rent, kan man sige, kommercielt tiltag. At vi jo simpelthen også har nogle producenter, der går ind og siger, at ud over at barbering til mænd jo allerede var en kæmpe industri i starten af 1900-tallet. Hvad hvis vi også udbreder den, og også lader den gælde kvinder? Så det er også bare en sindssygt effektiv markedsføring, der faktisk også står bag, at kvinder i dag har et kæmpe forbrug af skrabere og waxing og alle mulige andre remedier.

Start navigation. Ruten beregnes. Jeg skal til Sønderjylland i dag og besøge Soluuna, som er en kvinde, en ung kvinde, som jeg har fulgt på Instagram et stykke tid. Hun administrerer Instagram-profilen De behårede kvinders klub.

På profilen deler unge kvinder billeder af deres naturlige armhulehår, krøllet kønshår og ubarberede ben.

Og det samme gør kvinder faktisk verden over lige nu. Under hashtags som "#armpithair" og "#freeyourpits".

Man kan sige, igen det vi snakkede om før med modbølger.

Altså at der kommer en generation af kvinder nu, ligesom der også er en bh-løs trend. Det er jo i virkeligheden også noget, vi ser tilbage i 70'erne.

Men i virkeligheden også det her med, at man måske også kan sige, at vi ikke skal ligge under for det ideal, der er skabt med, at kroppen skal være fuldstændig hårløs. Så det kan også være noget med hvilke samfundsnormer, der ligger inden for det.

Det, der er interessant i forhold til 70'erne, det var jo meget, man talte om, at man ikke ville ligge under for mændenes forestillinger. Og jeg tror, at kvinder i dag også kæmper imod, at der også er rigtig mange kvinder, måske netop som du og jeg, der er opvokset med det, som stadigvæk synes, det er mærkeligt, som stadigvæk forbinder det med måske at være uhygiejnisk eller mærkeligt.

Jeg tror også, man vil gøre op med den forestilling om, hvorfor er det egentlig vi skal rende rundt og være fuldstændig fri for hår. Det er der sådan set ikke nogen grund til. Det kan også være et statement at sige: Jeg kan også godt være et seksuelt væsen, jeg kan også godt være attraktiv, selvom jeg har hår forskellige steder på kroppen.

Hej! Hej, hvor er her hyggeligt. Vi kan jo ikke rigtig sige ordentligt hej. Men pænt goddag.

Det er 23-årige Soluuna Julius, der står bag De behårede kvinders klub.

Jamen, jeg startede jo de behårede kvinders klub i 2019, fordi jeg simpelthen havde lyst til selv at prøve at lade kropsbehåringen gro.

Og så manglede jeg lidt sådan et fællesskab omkring det. Og så fik jeg den her idé til at lave en Instagram-profil. Og det er jo så sidenhen blevet til, at der er en blog tilknyttet, hvor vi så laver nogle længere indlæg og sådan nogle ting og svarer på medlemmernes spørgsmål. Så de kan skrive ind.

Men nu er det jo radio, og vi sidder begge to med ret meget tøj på, fordi det er en ret kold dag.

Altså er du selv fuldstændig naturlig?

Ja, det er jeg. Det eneste jeg gør, det er lige at klippe lidt til på kønsbehåring.

Det kan jeg ret godt lide, fordi det kan godt blive langt, og så tager jeg lige med pincetten rundt omkring brystvorten. Det kan jeg godt lide.

Det er det eneste jeg ligesom gør.

Nu har jeg fulgt med på din blog og din Instragram i nogle uger, og jeg ved jo, at det her med, at du har hår på kroppen, det er ikke noget, du altid har haft. Vil du prøve at fortælle om, hvornår du ligesom lod håret gro?

Jeg startede jo klubben 2019 i maj, og da havde jeg haft en hel vinter, hvor jeg simpelthen bare sagde at nu rører jeg ikke ved det, fordi om vinteren er man så tildækket, så kan man selv arbejde med sig selv og se: Hvordan har jeg det egentlig med det?

Ja, det var jeg så for et par år siden, hvor jeg simpelthen bare ikke kunne være i det mere. Jeg følte, det var sådan et fængsel, også fordi jeg har været så utrolig opsat på at skulle være den perfekte kvinde, og der var hårene bare sådan, altså der skulle ikke være noget som helst.

Har du også haft det sådan, at du ikke kunne gå uden for døren, selvom det var få millimeter, vi snakker om?

Ja, jeg kan huske en sommer for nogle år siden, hvor jeg gik til tennis. Det var en sindssyg varm dag. Jeg skulle til træning, og jeg havde vitterligt kun to-tre millimeter. Men jeg kunne ikke få mig selv til det. Så jeg tog nogle tykke, lange leggings på og skulle træne i det ude i 30 graders varme. Det er jo helt vildt.

Hvad tror du, det handler om? Hvad var det, der fik dig til at tage varme leggings på i 30 grader?

Ja, men det var den der med, at jeg ikke var perfekt. At jeg ville blive dømt for, ikke at være ordentlig.

Jeg ved ikke hvordan... Jeg ved ikke, det var bare sådan... Det måtte bare ikke ske, at specielt fyre så mig med hår, og så tænkte de, hende der, hun er klam.

Kunne vi måske prøve... Nu har vi talt lidt om din profil? Men kan vi prøve at finde den frem og få forklaret lidt?

Så er den der. Og den hedder De behårede kvinders klub. Og så har du et profilbillede, kalder man det det?

Ja ja, det er en af mine illustrationer, som jeg brugt lige siden jeg startede.

Du har selv tegnet den?

Ja, det er en kvinde, der tager blusen op over hovedet, og så har hun hår under armene.

Og så er der blomster i stedet for hendes brystvorter.

Hvis vi så prøver at scrolle lidt ned. Så er der nogle billeder, vil du prøve at forklare, hvad der er på de billeder?

Jamen, der er en masse kvinder.

Jeg tror faktisk også, der er et par non-binære rundt omkring. Jamen, hår under armene, hår på armene, hår på benene, kønsbehåring. Og så har vi faktisk også set billeder af en, der har skåret sig selv. Det deler jeg også nogle gange. Altså med en skraber, skal det lige siges. Ja, selvfølgelig. Der er hår fra kønsbehåring og op under navlen.

Der er en masse forskellige, der er også hår på tæerne og sådan nogle ting.

Når vi scroller ned igennem Soluunas Instragram-profil, så bliver det helt klart for mig, at det her ikke er et syn, jeg er vant til. Jeg bliver overrasket over, hvor meget hår disse kvinder har. For som barn af 90'erne og nullerne har jeg som så mange andre piger fjernet alt, som i alt, hår på min egen krop, siden det kom frem i præpubertets-årene. Og

derfor har jeg aldrig set, hvordan helt naturlig hårvækst ser ud. Først for nylig i en alder af 26 år har jeg ladet mine egne kønshår gro ud.

Jeg har spurgt tre andre børn af 90'erne, mine veninder Sabina, Nanna og Rie, hvilket forhold de har til deres kropshår.

Hvordan har I det med kropsbehåring til jer selv, kan vi starte med?

Altså jeg fjerner jo alt. Det starter bare der. Ja, sådan har jeg det også. Jeg føler mig mest ren. Jeg har det sådan lige som en baby. Ja, altså.

Alt skal væk. Er det mest et hygiejnespørgsmål for jer?

Ja, ja.

Jeg har jo i halvandet år nu groet lidt her og der. Jeg har altid været glatbarberet. Det har nærmest været mit vartegn.

Hende den glatbarberede, hende den smooth. Ålen.

Men jeg er virkelig, virkelig glad for min kropsbehåring jo på fissen..

Har du det egentlig også under armene og på benene?

Jeg har jo delvist under armene. Benene kan godt lide at barbere, og det er helt klart et velvære, at det er lækkert med glatte ben. Armene har jeg helt klart sådan, at de må godt være der.

Jeg begyndte jo på det og tænkte: Hvad skal jeg med det her?

Og så oplevede jeg en gang at have sex med en fyr, som jo gik ned på mig og det hele og tænkte, at der var jo ikke nogle problemer, når den er der.

Det var nok også det, der var min største frygt. Det var, at der var nogen, der skulle tænke wow, det her det gør jeg ikke. Det er der ikke nogen, der har reageret på aktivt,

men det var jo lidt svært at håndtere den med en skraber. Så lykken startede jo virkelig, da jeg købte en trimmer.

Altså, jeg blev så glad for det. Jeg føler mig som, altså alle kvinder er det, men jeg føler mig virkelig som en kvinde, når jeg kigger på mig selv. Jeg er bare sådan: Du er en kvinde, Nanna.

Noget af det jeg har tænkt over i forhold til det her kønsbehåringen, det er, at jeg jo synes virkelig, at man skal gøre, hvad man har lyst til. Glat eller hår.

Preach.

Men jeg tror måske, jeg selv i hvert fald har været lidt for dårlig til at reflektere over, hvorfor jeg gør, som jeg gør. Jeg tror, at da jeg begyndte at tænke virkelig efter, så grunden til, altså jeg har tænkt over i mange år at skulle have hår, men jeg har været bange for dels, hvad pigerne i omklædningsrummet vil tænke. Endnu mere har jeg været bange for ikke at leve op til det, jeg stadig tror er de fleste unge mænds seksuelle fantasier. Altså, jeg har gjort det for at leve op til noget, andre forventer af mig. Tror jeg. Kan I genkende det?

Ja, det kan jeg godt genkende. Men jeg har det sådan lidt sådan: Hvad er der egentlig at tænke over, det er fucking kropsbehåring? Altså, jeg synes bare i dag, der har vi lidt en tendens til også at shame folk, som så har nøgne fisser.

Ej, Sabi, jeg vil ikke shame.

Du gør det ikke, skat. Andre shamer. Jeg mener det virkelig.

Det kan også være noget med, at du er mindre søstersolidarisk, du er en dårligere feminist.

Så bliver det sådan noget med, at du er bukket under for mændenes behov. Du gør bare alt det, mændene vil have. Hvad nu hvis det bare er fordi, at jeg synes, det er dejligt?

Og det er jo også det, jeg har... Klubben er jo ikke sådan en løftet pegefinger, og nu skal du også lade din kropsbehåring gro. Du skal bare vide, at du har et valg. Man må også enormt gerne, selvom du barberer det hele, være medlem af klubben.

Altså, der er ikke noget der. Det er dit eget valg.

Men du deler kun billeder, hvor der er hår?

Ja, det gør jeg. Det gør jeg også, fordi repræsentationen er så vigtig, at det skal vi have noget af.

For at forstå hvorfor det overhovedet er nødvendigt at lave en klub, der repræsenterer kvinder med kropsbehåring, så bliver vi også nødt til at forstå, hvorfor håret overhovedet forsvandt i første omgang. Det startede i 1915, da den første skraber specielt til kvinder blev introduceret i USA, og det skete med sloganet "Sommerkjole og moderne dans kombineret gør fjernelse af utiltalende hår nødvendig." Udråbstegn.

Er det også deromkring at kvinder begyndte at fjerne sit hår på kroppen?

Ja, altså. Man kan sige man begynder at se det mere op i 20'erne og 30'erne, fordi det der er det afgørende, det er jo, at kvinder ikke tidligere har vist ben.

Det, der bliver helt afgørende, det er jo, at man begynder, især i slutningen af tyverne og trediverne, at gå i sådan nogle Charleston-kjoler, og de gør jo faktisk, at man lige viser det nederste på benet. Det har ikke været vist frem før, der har man jo simpelthen dækket det til også med strømper. Så det er egentlig også der, man begynder at sige, okay, der er ikke nogen, der skal se håret på mine ben. Og så igen også det der med, at de er lige lidt længere foran i USA. Så det tager altså lige omkring ti år, før det egentlig også når til Danmark.

Men er det så et økonomisk spørgsmål? Når man begynder at vise ben med kjoler...

Altså der må være et eller andet, der reproducerer tanken om, at det er forkert, at kvinder har hår på benene. Er det fordi skraberen kommer og solgte den her idé om, at kvinder er friere eller renere, når de fjerner hår?

Jamen, der ligger jo dels det der med at sige, at det er mere feminint ikke at have hår. Man har ligesom også lavet den skelnen, også kulturhistorisk, med at det var, altså mere mænd, der var behårede, hvorimod kvinder ikke var.

Det skulle kvinder ikke være. Og så kan man sige, der er nogle effektive markedsføringsfolk, der også skaber den her myte med, at man er mere hygiejnisk. I dag findes der jo intet belæg for, at det er rigtigt. Men det der med, at man er altså mere hygiejnisk. Man er mere soigneret, hvis man ikke har kropsbehåring.

Håret er siden blevet fjernet nærmest hele vejen op gennem det 20. Århundrede. Dog lige på nær en vildtvoksende parentes i historien.

Vi ser det egentlig i slut 60'erne og især i starten af 70'erne, hvor der begynder at komme fokus på det her med, at kvinder ikke længere vil være objekter for mænd og kvinder vil ikke længere defineres af mændenes forventninger til, hvordan kvinder skal se ud. Og igen jo også den her seksualisering, som i hvert fald også 70'ernes feminister mener, at det ligger under for at man barberer sig. Det er egentlig ikke for ens egen skyld. Det er for mandens skyld.

Så det er der, der begynder at komme politik ind i kønsbehåring, noget så naturligt som kønsbehåring går der politik i.

Soluuna, har du tænkt over, hvor meget politik der er i det for dig?

Nej, det har jeg faktisk ikke. Altså, jeg synes godt, jeg kan mærke, at man bliver lidt sat i en kasse. Og det er der også nogen, der har skrevet til mig, at ligeså snart, specielt fyre, ser kropsbehåring sig siger de feminist! Sådant en, der går ind for alle mulige underlige ting. Altså sådan en frisindet, du skal ikke bestemme over mig, og det er der nok også mange af dem, der er. Men det er meget en kasse, virkelig sådan en bås som siger at man kan kun være feminist, hvis man lader sin kropsbehåring gro.

Jeg tænker på, har du brug for en pause?

Ja, det vil jeg gerne.

Jeg har jo læst lidt om. Hvordan at det var i midten af 10'erne, hvor der først kom de ærmeløse kjoler og så de korte kjoler. Det er jo det, jeg synes. Det er vildt, at det styrer så meget.

Det, der har styret mit liv fuldstændig. Det, der har styret mit liv så meget, at jeg har været så utrolig fanget af det.

Så det har været helt, helt sindssygt, at det er på grund af penge. Fordi der er nogen, der ville tjene penge. Det synes jeg er fuldstændig vanvittigt. Også bare vores verden i dag. At det simpelthen er fordi, der var nogen, der ville tjene flere penge. Vi er med i den der mølle af industrier og vækst. Og så kan jeg godt forstå, hvorfor det bliver et statement at sige: det gider jeg fandme ikke være med i, og nu stopper jeg. Det vil jeg ikke støtte.

Så du kan godt forstå, det bliver politisk?

Det kan jeg virkelig godt. Ja, jeg har næsten lige fået Spotify, og der har jeg startet med reklameversionen. Hele sommeren igennem har jeg hørt på den der "Venus-skrabere".

Der er lavet specielt til kvinder. Og man sidder bare og tænker: Lad nu være.

Og der er også det der med, at mænds skrabere er billigere, fordi de ved, kvinder vil betale ekstra for det. Og så synes jeg også bare den er så åndssvag, den der med specielt til kvinder.

Den sætning der. Hvordan er en skraber specielt til kvinder? Hvad er meningen med en skraber specielt til kvinder? Jeg ved godt, at de skal finde deres kunder, og vi lever i en enorm binær verden.

Jeg ved slet ikke hvad jeg skal sige.

Synes du, jeg skal lade mine hår på benene og armene vokse ud?

Helt sikkert. Det synes jeg. Det kan jo godt være, at du ender med at sige nej. Det har jeg faktisk ikke lyst til, men bare det, at du prøver og ser, hvordan det er. Det synes jeg der er noget frigørende ved.

Det følte jeg i hvert fald.

Hvis vi skal prøve at samle op, så har jeg basically fjernet mit hår siden jeg var 13 år gammel, altså et barn, fordi nogen engang i historien skabte den her fortælling om, at kvinder er renere og friere uden hår.

Man kan sige, grundlæggende ja.

Og så ligger du jo som så mange andre jo også under for det her med, at forskellige perioder vil blive mødt af modbølger.

Og så kan man bare sige at den modpol, der har været siden 70'erne, har været utrolig lang tid altså næsten tre årtier. Og i virkeligheden er du jo også et godt eksempel på at man også følger med i hvad det er for en mode. Hvordan falder den ind i tidsbilledet?

Man kan sige, at hele 80'er-90'erne moden har jo også dikteret på rigtig mange måder, det pyntede, det kontrollerede. Det meget feminine og i virkeligheden jo nogle meget klassiske opfattelser af, hvad det vil sige at være feminin og seksuel.

Man kan også se det, hvis vi går til pornofilmene, er der jo også igennem 90'erne med Katja Kean som forbillede, der er jo ikke et kropshår at spore på nogle af de mandlige modeller, de kvindelige modeller. Ingen af dem har jo noget, der bare minder om kropsbehåring.

Det sidste århundrede, der var det jo 70'erne, der var det mest behårede årti. Tror du, at min generation kommer til at tage det næste mest behårede årti?

Jeg er i hvert fald helt sikker på, at det vi står i nu, det bliver kun begyndelsen.

Altså jeg tror, vi kommer til at se en årrække endnu... Altså måske de næste fem år eller noget, hvor det her egentlig bare får mere opmærksomhed og vi vil se, at det bliver

mere normalt at se kvinder med kropsbehåring. Så jeg tror bare, vi er lige i starten af noget, som måske ikke bliver lige så vildt som i 70'erne, hvor det jo nåede rigtig bredt ud.

Jeg tror stadigvæk, at det vil være en mindre andel af kvinder. Jeg tror ikke, det er sådan noget der slår igennem, forstå mig ret, i din generation. Men jeg tror, det vil blive mere end det, vi ser nu.

Sexhundredetallet er produceret af Nationalmuseet for Radio Loud. Jeg hedder Louise Lindblad.